

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Windpark DMOM
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Onderwerp : Gezamenlijke zienswijze op ontwerp rijksinpassingsplan **Gieten, 18 april 2016**

No. : **Behandeld door** : H. Brink / P. v.d. Veen **Uw brief van** :
Bijlagen : **Doorkiesnummer** : (0592) 26 77 57 **Uw kenmerk** :

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij geven onze colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn een gezamenlijke zienswijze op de vanaf 4 april 2016 tot en met 20 april 2016 ter inzage liggende stukken, betreffende;

- ontwerp rijksinpassingsplan windpark DMOM (Drentse Monden en Oostermoer)
- overige ontwerpbesluiten
- het MER
- alle onderliggende stukken.

Inleidend.

Alvorens inhoudelijk in te gaan op voornoemde stukken willen wij benadrukken dat op dit moment het spoedappèl bij het Hof te Den Haag loopt, gericht tegen het vonnis d.d. 3 februari 2016 van de Rechtbank te Den Haag in kort geding. Onze gemeenten hebben de wettelijke bevoegdheid van minister Kamp voor wat betreft de toepassing van de rijkscoördinatieregeling bij de Rechtbank aangevochten. In een te summier gemotiveerd vonnis is het gemeentelijk verzoek afgewezen. Dit is voor ons reden geweest om het voornoemde spoedappèl aan te gaan. De zitting is op 11 april 2016 gehouden en uitspraak wordt uiterlijk 10 mei 2016 verwacht. Wij beseffen dat de uitspraak van het Hof te Den Haag bepalend is voor wat betreft het verder kunnen doorlopen van de nu in gang gezette planologische procedure inzake het ontwerp rijksinpassingsplan en de overige stukken.

Hetgeen wij eerder als reactie in het kader van artikel 3.1.1. van het Besluit op de ruimtelijke ordening aanzien van het voorontwerp rijksinpassingsplan bij u naar voren hebben gebracht is onverminderd van toepassing en betrekken wij bij deze zienswijze.

Algemene kaders.

Voor ieder ruimtelijk plan moet op grond van artikel 3.1.6. lid 1 van het Besluit ruimtelijke ordening de **maatschappelijke**- en de **economische uitvoerbaarheid** inzichtelijk worden gemaakt.

Maatschappelijke uitvoerbaarheid.

In het ontwerp rijksinpassingsplan wordt ten aanzien van de maatschappelijke uitvoerbaarheid in hoofdstuk 8.3 aangegeven dat "Burgers, maatschappelijke organisaties en andere overheden op diverse wijzen zijn betrokken bij de voorbereiding van het rijksinpassingsplan".

U geeft aan dat op verschillende wijzen inspraakmogelijkheden zijn geboden en er wordt gerept over gehouden informatiebijeenkomsten. Wij hebben vanaf het begin van de winddiscussie binnen onze gemeenten moeten constateren dat telkens is gewerkt met de wettelijk gestelde minimale eisen van inspraak en informatievoorziening. De wijze van communicatie met onze inwoners en het ontbreken van goed omgevingsmanagement maakt dat het besluitvormingsproces in onze opvatting slecht is verlopen. Dit beeld is tevens door een meerderheid van de Tweede Kamer onderkend in het plenaire debat over de veenkoloniale windparken op 3 september 2015.

In 2010 bent u door de gemeente Borger-Odoorn al gewezen op het verkrijgen van het benodigde draagvlak voor de windmolenplannen bij de inwoners van het plangebied en in 2011 heeft de gemeente Aa en Hunze dat ook benadrukt. De gemeenten hebben zich gebaseerd op uw eigen briefwisseling met initiatiefnemers (brief Minister van der Hoeven d.d. 8-7-2010 en Minister Verhagen d.d. 7-11-2011). In deze brieven is naar de initiatiefnemers van het windpark DMOM toe aangegeven dat men verantwoordelijk is voor het realiseren van een gezonde businesscase en het verkrijgen van draagvlak voor het project in de regio. Wanneer binnen deze kaders de initiatiefnemers niet aannemelijk kunnen maken dat het project haalbaar is, dan zal het traject voor de rijkscoördinatie­regeling door de Minister worden stopgezet.

Minister Kamp geeft in zijn brief d.d. 10-3-2014, gericht aan de burgemeesters van Borger-Odoorn en Aa en Hunze, aan dat hij heeft geconstateerd dat de initiatiefnemers zich vanaf het begin hebben ingespannen en zich nog steeds inspannen - binnen de mogelijkheden die er zijn - voor het verkrijgen van draagvlak onder de bewoners van het gebied. Ons is van deze inspanning tot op heden echter niets gebleken en wij vragen u aan te geven op welke wijze de initiatiefnemers daar invulling aan hebben gegeven. Wij moeten constateren dat een geheel onafhankelijk onderzoek, uitgevoerd door bureau Enneüs, heeft aangetoond dat onder 82% van de bewoners in het plangebied geen enkel draagvlak voor de windparken aanwezig is. Dit is door u en de initiatiefnemers niet weersproken.

In uw opdracht en dat van de initiatiefnemers heeft een gebiedscoördinator in het gebied verkend of er draagvlak bestaat voor het aangaan van gesprekken in groepsverband in het kader van participatie etc. De gebiedscoördinator heeft in zijn rapportage kenbaar gemaakt dat in het gebied grote onvrede bestaat over het proces en de wijze waarop is gecommuniceerd met de bewoners. Men heeft sterk het gevoel dat de windparken er door worden gedrukt en dat de lusten en de lasten van de windparken niet eerlijk worden verdeeld. De verhouding tussen voor en tegenstanders is inmiddels zo verhard en de standpunten liggen zo ver uit elkaar dat er geen basis meer is voor het verwerven van enig draagvlak.

Uit het vorenstaande blijkt naar onze mening dat de wettelijk vereiste maatschappelijke uitvoerbaarheid niet inzichtelijk is gemaakt. Er is derhalve strijdigheid te constateren met het gestelde in artikel 3.1.6.lid 1 van het Besluit ruimtelijke ordening.

Economische uitvoerbaarheid.

Wij hebben hiervoor aangegeven dat in 2010 en 2011 de toenmalige ministers van de initiatiefnemers een gezonde businesscase hebben verlangd, om de Rijks coördinatie­regeling te kunnen doorlopen. In de ook aangehaalde brief van minister Kamp d.d. 10-3-2014 geeft hij aan, "dat bij de uiteindelijke besluitvorming omtrent het rijksinpassingsplan het Rijk alle belangen zal afwegen, waaronder de businesscase van de initiatiefnemers". Van uw ministerie van Economische Zaken hebben wij bestuurlijk en ambtelijk meermaals vernomen dat de initiatiefnemers met de verkoop van op te wekken energie en het verkrijgen van SDE+ subsidie inkomsten verkrijgen, die de te maken uitgaven dekken. Tot op heden hebben wij nog geen enkele businesscase gezien. Deze is ook nu niet met de stukken ter inzage gelegd. Wij zien wel dat de energiemarkt voor wat betreft de tarieven van opgewekte energie erg fluctueert. Ook zien wij dat het SDE+ subsidiefonds jaarlijks zeer snel leeg is en het maar de vraag zal zijn of de nodige subsidie voor het windpark DMOM kan worden verkregen. Wij vragen - voor een goede afweging van alle belangen - inzicht in de businesscase.

Het is u bekend dat er in de Tweede Kamer de afgelopen maanden 3 wezenlijke moties m.b.t. het windpark DMOM zijn aangenomen. Twee daarvan geven aan dat minister Kamp andere duurzame alternatieven, zoals zonneparken, volwaardig moet meewegen in de verdere besluitvorming en hij een maatschappelijke kosten-batenanalyse moet uitvoeren voor energieopwekking uit zon en wind op land, zowel voor nu als in de toekomst.

In een derde motie wordt minister Kamp door de Tweede Kamer opgedragen om bij de plaatsing van windmolens in Drenthe rekening te houden met het radiotelescoopnetwerk LOFAR. In economische zin vraagt de Tweede Kamer zich af of de te plaatsen windmolens het effect van LOFAR verminderen en zorgen voor een desinvestering/kapitaalvernietiging. De directie van ASTRON is op basis van uitgevoerd onderzoek van mening dat het te realiseren windpark wel degelijk een negatief effect zal hebben op de werking van de LOFAR installatie. Wij zijn van oordeel dat minister Kamp genoemde moties eerst zal moeten uitvoeren voordat hij verdere besluiten neemt over het ontwerp-rijksinpassingsplan.

Inzake de economische uitvoerbaarheid willen wij minister Kamp er nog weer nadrukkelijk op wijzen, dat naast de positieve effecten van het windpark voor de relatief kleine groep initiatiefnemers, de negatieve effecten ervan voor inwoners en maatschappelijke organisaties velen malen groter zal zijn. In de briefwisseling met het Rijk vanaf 2010 hebben wij meermaals gewezen op de onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat, het krimp versterkend effect, de schade aan onroerend goed, de teloorgang van de landschappelijke beleving en afnemend toerisme. Wij vragen u om de bij de uitvoering van de eerder genoemde moties al deze effecten mee te nemen in een kosten- en batenanalyse en inzicht te geven in de omvang van planschade met een planschade-analyse.

Uit het vorenstaande blijkt naar onze mening dat de wettelijk vereiste economische uitvoerbaarheid op dit moment niet inzichtelijk kan worden gemaakt. Er is derhalve strijdigheid te constateren met het gestelde in artikel 3.1.6.lid 1 van het Besluit ruimtelijke ordening

Specifieke kaders.

Geluidsnormering/Laag frequent geluid.

De Nederlandse geluidsnormen voor windturbines zijn sinds 2011 vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Deze geluidsnormen zijn bedoeld om omwonenden te beschermen tegen geluidshinder. Uit een aantal wetenschappelijke studies is inmiddels gebleken dat de Nederlandse normen de slechtste zijn van de ons omringende landen. In Nederland staan de geluidsnormen toe dat een windturbine op 400 meter van de huizen mag komen te staan; in België is dat 800 – 875 meter; in Duitsland is het ruim 900 meter; en in Denemarken is de afstand meer dan 1000 meter. Dit gegeven is al voldoende reden om de toepassing van de nu geldende norm te heroverwegen voor het plan. Daar komt nog eens bij dat uit geluidsmetingen van de provincie Drenthe blijkt dat het plangebied wordt gekenmerkt door een zeer laag achtergrondgeluid.

Het lage achtergrondgeluid heeft tot gevolg dat het zelfde geluidsniveau van een windturbine in dit gebied eerder als hinderlijk zal worden ervaren dan in bijvoorbeeld een meer verstedelijkt gebied. Om geluidsoverlast in stille gebieden weg te nemen of te voorkomen, zou op basis van het zogenaamde voorzorgsprincipe, onderzocht moeten worden of de hier toegepaste geluidsnorm voldoende is afgestemd op het uitzonderlijk lage achtergrondgeluid. Daar komt bij dat Nederland als enig EU-land werkt met een gemiddelde norm van 47 L-den. Deze normstelling maakt in de praktijk een geluidsbelasting mogelijk van boven de 50 dB (A) en is in de praktijk extreem moeilijk te handhaven. Gelet op het vorenstaande zijn wij van oordeel dat omwonenden beter beschermd zouden moeten worden tegen mogelijk geluidsoverlast. Wij vragen u daarom om in het projectgebied onderzoek te doen naar het niveau van het achtergrondgeluid en de geluidsnorm daarop af te stemmen met toepassing van artikel 3.14a lid 3 van het Activiteitenbesluit (het zogenaamde maatwerkartikel).

Op grond van het hiervoor genoemde voorzorgsprincipe vragen wij u in het plan ook beter te onderbouwen dat de nu gehanteerde geluidsnorm geen gezondheidsschade oplevert als gevolg van laagfrequent geluid en daarbij gebruik te maken van de meest recente wetenschappelijke studies op dit onderwerp. In het verlengde hiervan vragen wij u ook om een onafhankelijke meting van het huidige niveau van laagfrequent geluid en dit als een nulmeting vast te leggen.

Landschappelijke inpassing

De Minister heeft voor de landschappelijke inrichting van het windpark advies gevraagd van de Rijksadviseur voor het landschap.

Hij geeft aan dat de Veenkoloniën een landschapstype is dat zich leent voor de plaatsing van windturbines, vanwege de combinatie van de rationele ontginningsstructuur, de landschappelijke schaal, agrarische monocultuur en achterblijvende economische condities. Wij willen u in herinnering roepen dat de Rijksadviseur in zijn advies aan de Minister d.d. 25 maart 2014 ook heeft aangegeven dat de meest noordelijke structuurlijn als ruimtelijke drager voor windturbines het Gasselternijveensche Bos (Bos van Kruit) is. Ten noorden daarvan is naar zijn mening geen landschappelijke aanleiding te vinden om de turbines te ankeren vanwege de afwijkende structuur en de te beperkte ruimte. Op grond van dit advies zou aldus op ruimtelijke gronden moeten worden afgezien van de lijnopstelling langs Nieuwediep. Door deze opstelling toch mogelijk te maken ontstaat juist hier een probleem omdat de turbines daar op zeer korte afstand van de bebouwing komen te staan en ook nog eens dicht bij elkaar geplaatst worden dan elders (cumulatie van negatieve effecten). Wij verzoeken u om aan te geven waarom de Minister ervoor heeft gekozen om hier af te wijken van het advies van de Rijksadviseur en de wettelijke grens met betrekking tot geluidsoverlast zo nadrukkelijk op te zoeken met een onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat als gevolg. Wij zien hier dat het ruimtelijk belang en het belang van onze inwoners te zeer ondergeschikt is gemaakt aan het economisch belang van de initiatiefnemers.

Doordat het advies van de Rijksadviseur verder wel wordt opgevolgd met betrekking tot de gekozen inrichtingsvariant, is het gevolg daarvan dat meerdere bebouwingslinten worden ingesloten door een lijn met windturbines. Dit betekent dat bewoners in veel gevallen worden geconfronteerd met een uitzicht op windturbines aan de voor- en achterzijde van hun woning. Wij maken in dat opzicht vooral bezwaar tegen de lijnopstelling bij Drouwenermond. Het niet insluiten van bebouwingslinten is een belangrijk uitgangspunt geweest voor het opstellen van de Gebiedsvisie windenergie. Het is teleurstellend om te moeten constateren dat u daar geen rekening mee heeft willen houden in het voorontwerpplan. Hier lijkt wederom sprake van een onevenredige afweging van belangen.

Een goede ruimtelijk ordening

In relatie tot de hiervoor genoemde geluidsaspecten en de landschappelijke inpassing wijzen wij u erop dat het plan moet voldoen aan het wettelijke eis van 'een goede ruimtelijke ordening'. Een goede ruimtelijke ordening dient bij te dragen aan kwaliteit van de leefomgeving (Fortgens in Tekst & Commentaar Ruimtelijk bestuursrecht). Het is vaste rechtspraak dat het enkele feit dat een bepaalde activiteit voldoet aan de milieunormen van het Activiteitenbesluit, niet automatisch met zich meebrengt dat de betrokken activiteit in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. De Afdeling Bestuursrechtspraak heeft op grond hiervan al eerder een besluit tot goedkeuring van een bestemmingsplan vernietigd.

Het enkele feit dat een windturbinepark kan voldoen aan de normen op het punt van o.a. geluid en slagschaduw brengt m.a.w. niet zonder meer mee dat een goed woon- en leefklimaat is gewaarborgd en dat dus ook aan de wettelijke eis van een goede ruimtelijke ordening is voldaan. Het criterium 'een goede ruimtelijke ordening' biedt de mogelijkheid om ter bescherming van een goed woon- en leefklimaat strengere eisen te stellen aan de vestigingsmogelijkheden van een windturbinepark dan welke voortvloeien uit de toepasselijke milieunormen. In een bestemmingsplan kan men er dus voor kiezen om een grotere afstand aan te houden ten opzichte van woningen dan waartoe de milieunormen zouden dwingen. Met name de lijnopstellingen bij Nieuwediep en Drouwenermond zouden daarom op grond van een goede ruimtelijke ordening moeten worden heroverwogen. Wij vragen u nadrukkelijk om daar gevolg aan te geven.

Planschade.

In het ontwerp rijksinpassingsplan wordt aangegeven dat de Wet ruimtelijke ordening het mogelijk maakt om een verzoek tot planschade in te dienen tot 5 jaar na het moment waarop het plan onherroepelijk is geworden. Juist in bestuurlijke- en ambtelijke overleggen met het Rijk en de initiatiefnemers hebben wij erop aangedrongen om de omvang van de planschade omvang vooraf in beeld te brengen. Dat kan vanaf nu gebeuren omdat de exacte plaatsbepaling van de windmolens bekend is gemaakt. U neemt een te afwachtende houding aan wat ons inziens geen recht doet aan de belangen van de inwoners van het gebied. Wij verwachten hierin van u een proactieve houding en zien het vooronderzoek graag z.s.m. tegemoet.

Het mag duidelijk zijn dat de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn als belanghebbenden ook aanspraak gaan maken op wettelijke planschade. Meermaals is al duidelijk gemaakt dat het te realiseren windpark negatieve gevolgen heeft voor gedane investeringen in woningbouwlocaties, herstructurering investeringen etc. Wanneer het aan u gevraagde vooronderzoek gaat worden uitgevoerd, dan kunnen wij namens beide gemeenten een volledig overzicht met alle negatieve effecten overhandigen.

Gebiedsvisie windenergie.

In de ter inzage liggende stukken wordt meermaals aangegeven dat de provincie Drenthe met de gemeente Aa en Hunze en Borger-Odoorn een Gebiedsvisie windenergie heeft opgesteld, doch dat de gemeenten deze niet hebben vastgesteld als beleidskader. Deze visie is op zeer gedegen wijze tot stand gekomen. Hoewel het niet formeel door de gemeenten is vastgesteld, zijn enkele uitgangspunten daaruit wel tot gemeentelijk afwegingskader verheven. Met betrekking tot de hoeveelheid windenergie gaat de Gebiedsvisie uit van maximaal 120 MW. Er zijn drie specifieke stergebieden gekozen waarin windmolens kunnen worden geplaatst, juist om daarmee te voorkomen dat inwoners in het gebied voor- en achter hun woning worden ingeklemd door windmolens. In het ontwerp rijksinpassingsplan blijft minister Kamp vasthouden aan 150 MW vermogen en het meerdere ten opzichte van de genoemde 120 MW komt terecht rondom de kernen Drouwenermond en Gasselternijveenschmond. Wij spreken onze grote zorg uit dat het woon- en leefklimaat in en rondom de genoemde lintdorpen door de eenzijdige besluitvorming van minister Kamp tot een onacceptabele niveau zal dalen.

Tot slot.

Wij hebben op gemotiveerde wijze aangegeven dat bij de ter inzage liggende plannen de wettelijk vereiste maatschappelijke- en economische uitvoerbaarheid niet inzichtelijk is gemaakt en dat het plan niet voldoet aan de wettelijke eis van een goede ruimtelijke ordening.

Wij houden minister Kamp ook aan de vereisten voor het verwerven van voldoende draagvlak die zijn voorgangers hebben gesteld aan de initiatiefnemers in de aangehaalde briefwisseling in 2010 en 2011. Wij gaan er vanuit dat een besluit omtrent eventuele vaststelling van het rijksinpassingsplan pas kan worden genomen, nadat de geconstateerde wettelijke strijdigheid is opgeheven.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Aa en Hunze,
De secretaris,

mr. M. Tent

de burgemeester,

drs. H.F. van Oosterhout

Burgemeester en wethouders van Borger-Odoorn,
de secretaris,

mr. P. Post

de burgemeester,

mr. J. Seton